

тетів у галузі освіти, зниження якості підготовки фахівців, слабка прив'язка програм підготовки до потреб виробництва, зниження престижу професій науково-технічного спрямування.

Література:

1. Бородіна О. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення / О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2009. – №4. – С. 74–85.
2. Михайлова Л.І. Людський капітал: формування та розвиток в сільських регіонах: [монографія] / Любов Іванівна Михайлова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 388 с.
3. Регіони України 2010: статистичний збірник / ред. О. Г. Осауленко; Держ. комітет статистики України. – К.: Консультант, 2010. – 367 с.

УДК 336.003.12:631.11

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ЯК ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

***Березницький Є.В., к.е.н., Зоря С.П., аспірант, Троян М.О., магістрант
Полтавська державна аграрна академія***

Проведено концептуальне дослідження фінансової стійкості що є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства з позиції забезпечення стабільності його діяльності у довгостроковій перспективі. Визначено тенденції відносних та абсолютних показників фінансової стійкості, що різнобічно характеризують фінансову діяльність підприємства.

Conceptual research of financial firmness is conducted that is one of the major characteristics of a financial condition of the enterprise of a position of maintenance of stability of its activity in long-term prospect. Tendencies of relative and absolute indicators of financial firmness are defined that versatily characterise financial activity of the enterprise.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Забезпечення постійної фінансової стійкості підприємства є найбільш актуальною задачею для більшості українських підприємств. Фінансово стійке підприємство це та мета, яку повинні ставити перед собою всі суб'єкти господарювання.

Фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі росту прибутку при збереженні платоспроможності. Фінансова стійкість підприємства є головним показником, який характеризує ефективність діяльності підприємства та його фінансовий стан за певний проміжок часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз наукових джерел з даної проблеми показало, що вагомий внесок у дослідженні фінансової стійкості підприємств зробили такі відомі вітчизняні та зарубіжні вчені як Г.М. Азаренкової, М.Д. Білик, В.В. Ковальов, Г.О. Крамаренка, В.С. Пономаренка Г.В. Савицька, А.Д. Шеремет та ін.

Цілі статті. Основною метою статті є обґрунтування питань фінансової стійкості, як основного критерію оцінювання фінансового стану підприємства.

Виклад основного матеріалу. Фінансова стійкість – це багатогранне поняття, яке включає характеристику різних аспектів діяльності підприємств-

ва і є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства з позиції забезпечення стабільності його діяльності у довгостроковій перспективі.

У фінансово-аналітичній практиці розроблено систему фінансових коефіцієнтів, які відображають різні аспекти стану активів і пасивів балансу, характеризуючи фінансову стійкість підприємства. За змістом відносні показники фінансової стійкості доцільно поділити на три групи: показники структури джерел формування капіталу; показники стану оборотних активів; показники стану основного капіталу [1].

Відносні показники фінансової стійкості філії „Хлібна база № 88” Державного підприємства „Полтавський комбінат хлібопродуктів” Чутівського району відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Відносні показники фінансової стійкості філії „Хлібна база № 88”
за 2008-2010 рр.**

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2010 р. (+;-) до 2008 р.
Показники структури джерел формування капіталу				
Коефіцієнт автономії	0,899	0,896	0,905	0,006
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,101	0,104	0,095	-0,006
Коефіцієнт фінансового ризику	0,112	0,116	0,105	-0,007
Коефіцієнт фінансової стабільності	8,910	8,601	9,497	0,587
Показники стану оборотних активів				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,198	0,214	0,169	-0,029
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	0,640	0,649	0,620	-0,020
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	6,097	11,355	7,679	1,582
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,473	0,673	0,171	-0,302
Показники стану основного капіталу				
Коефіцієнт виробничого потенціалу	0,608	0,616	0,654	0,046
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,581	0,601	0,636	0,055
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,525	0,545	0,579	0,054
Коефіцієнт співвідношення оборотних і не-оборотних активів	0,385	0,419	0,328	-0,057

Аналіз даних табл. 1 дає змогу стверджувати, що філія „Хлібна база № 88” має високий рівень фінансової стійкості за показниками структури джерел формування капіталу. Позитивну динаміку має коефіцієнт нагромадження амортизації, адже рівень зношеності основних засобів за досліджуваний період підвищився з 52,5 до 57,9%, що свідчить про погіршення функціонального стану основних засобів.

Оцінка відносних показників фінансової стійкості філії „Хлібна база № 88” в динаміці дозволяє зробити висновок, що підприємство характеризується високою фінансовою незалежністю і стабільністю.

Абсолютні значення і тенденції зміни відносних показників для оцінки фінансової стійкості мають, як правило, різнопланове тлумачення. Тобто, якщо за одними коефіцієнтами (критеріями) підприємство вважатиметься фінансово стійким, то за іншими – буде протилежний висновок. З метою визначення одного з чотирьох типів фінансової стійкості підприємства використовується методика, яка базується на розрахунку системи абсолютних показників забезпеченості запасів джерелами їх формування.

Перший етап. Визначення за даними балансу показників вихідної інформації (табл. 2).

Таблиця 2

Вихідна інформація для визначення типу фінансової стійкості підприємства

Показники	Умовні позначення	Порядок розрахунку за даними балансу (рядки)
Власні оборотні кошти (робочий капітал)	B_{OK}	380+430-080
Довгострокові зобов'язання	D_3	480
Короткострокові кредити і позики	K_K	500+510
Запаси	Z	100+110+120+130+140

Другий етап. Розрахунок показників, які характеризують наявність відповідних джерел формування запасів:

1. Наявність власних оборотних коштів для формування запасів:

$$H_B = B_{OK}. \quad (1)$$

2. Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів – сума попереднього показника і довгострокових зобов'язань:

$$H_{BD} = H_B + D_3 = B_{OK} + D_3. \quad (2)$$

3. Наявність власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань, короткострокових кредитів і позик для формування запасів (загальна величина основних джерел формування запасів) – сума попереднього показника та короткострокових кредитів і позик:

$$H_{BDK} = H_{BD} + K_K = B_{OK} + D_3 + K_K. \quad (3)$$

Третій етап. Розрахунок показників забезпеченості запасів відповідними джерелами їх формування:

1. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів:

$$Z_B = H_B - Z = B_{OK} - Z. \quad (4)$$

2. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів:

$$Z_{BD} = H_{BD} - Z = (B_{OK} + D_3) - Z. \quad (5)$$

3. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів:

$$Z_{BDK} = H_{BDK} - Z = (B_{OK} + D_3 + K_K) - Z. \quad (6)$$

Четвертий етап. Визначення типу фінансової стійкості підприємства:

1. Абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці рідко) – ко-

ли власні оборотні кошти повністю забезпечують запаси підприємства.

2. Нормально стійкий фінансовий стан (за якого гарантується платоспроможність підприємства) – коли запаси забезпечуються власними оборотними коштами та довгостроковими зобов'язаннями.

Таблиця 3

**Визначення типу фінансової стійкості філії „Хлібна база № 88”
за 2008-2010 рр., тис. грн.**

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2010 р. (+;-) до 2008 р.
Власні оборотні кошти	2841,0	3134,0	2227,0	-614,0
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0
Короткострокові кредити і позики	0,0	0,0	0,0	0,0
Запаси	466,0	276,0	290,0	-176,0
Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	2841,0	3134,0	2227,0	-614,0
Загальна величина основних джерел формування запасів	2841,0	3134,0	2227,0	-614,0
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	2375,0	2858,0	1937,0	-438,0
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	2375,0	2858,0	1937,0	-438,0
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	2375,0	2858,0	1937,0	-438,0
Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	x
Коефіцієнт забезпечення запасів відповідними джерелами формування	6,097	11,355	7,679	1,583
Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн. запасів, грн.	5,1	10,4	6,7	1,6

3. Нестійкий фінансовий стан – коли запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів.

4. Кризовий фінансовий стан – коли запаси не забезпечуються усіма основними джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [2].

П'ятий етап. Розрахунок показників, що характеризують динаміку фінансового стану підприємства:

1. Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування – визначається як відношення показника наявності відповідних джерел формування (що залежить від типу фінансової стійкості) до величини запасів.

2. Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1

грн. запасів, грн. – визначається як відношення надлишку (+) або нестачі (-) відповідних джерел формування (що залежить від типу фінансової стійкості) до величини запасів [3].

Визначення типу фінансової стійкості філії „Хлібна база № 88” проведемо в таблиці 3.

За результатами розрахунків (табл. 3) протягом аналізованого періоду формування запасів відбувалося виключно за рахунок власних оборотних коштів, оскільки довгострокові зобов’язання та короткострокові кредити банку у балансі філії „Хлібна база № 88” були відсутні.

При цьому сума власних оборотних коштів протягом аналізованого періоду зменшилась на 614,0 тис. грн., а величина запасів – на 176,0 тис. грн.

Протягом 2008-2010 рр. спостерігалася абсолютна фінансова стійкість підприємства, оскільки величину запасів підприємство покривало за рахунок власних оборотних коштів.

Висновок. Кожен суб’єкт господарювання прагне досягти та підтримувати стійкий фінансовий стан. Однією з основних проблем успішного функціонування підприємств України на сьогодні є відсутність комплексної оцінки фінансової стійкості, яка б надавала керівництву можливість своєчасно виявляти слабкі місця та приймати вірні рішення щодо забезпечення фінансового розвитку підприємства. У проведенні дослідження розрахунку фінансової стійкості підприємства мають бути зацікавлені керівники самого підприємства для встановлення повної картини ефективності використання як власного, так і залученого капіталу, а також для прийняття відповідних рішень щодо поліпшення оцінки фінансової стійкості підприємства.

Література:

1. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / М.О. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 144 с.
2. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб.- 2-ге вид., випр. і доп. / Савицька Г.В. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
- 3 Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник / Цал-Цалко Ю.С. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

УДК 338.24: 338.436.33

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бондаревська К.В., аспірантка

Дніпропетровська державна фінансова академія

У статті проведений аналіз основних факторів впливу на ефективність аграрного виробництва та здійснена оцінка стану використання персоналу на сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровського регіону. Запропоновані шляхи вдосконалення механізму використання персоналу.

The analysis of the main factors of influence to the effectiveness of agrarian production was conducted in the article. The evaluation of personnel using on agrarian enterprises was made. It was offered the improvement of mechanism of the use of personnel.